

หลักสูตร การจักสาน จำนวน ๖ ชั่วโมง หลักสูตรที่สอดคล้องกับอาชีพทั่วไป

ความเป็นมา

การจักสานไม้ไผ่เป็นหนึ่งในงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีประวัติความเป็นมายาวนานในสังคมไทย และถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สะท้อนวิถีชีวิต ความคิดสร้างสรรค์ และความประณีตของคนไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เดิมทีการจักสานไม้ไผ่เกิดจากความจำเป็นในการดำรงชีวิตของคนในชนบท ที่ต้องสร้างเครื่องใช้ต่าง ๆ ขึ้นเองจากวัสดุธรรมชาติที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ หวาย กก หรือใบจาก เพื่อนำมาสานเป็นเครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น กระบุง ตะกร้า เสื่อ ฝาชี กระจาด และข้องใส่ปลา เป็นต้น งานจักสานจึงเริ่มต้นจากของใช้ในชีวิตประจำวันก่อนจะพัฒนาเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีความสวยงามและมีมูลค่าทางเศรษฐกิจภูมิปัญญาการจักสานไม้ไผ่ของไทยมีความหลากหลายแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาค ทั้งด้านรูปแบบ ลวดลาย และวัสดุ เช่น

- **ภาคเหนือ** นิยมจักสานไม้ไผ่เป็นตะกร้า กระบุง หรือเครื่องตกแต่งบ้าน
- **ภาคอีสาน** มีการสานเสื่อจากต้นกกและเครื่องมือจับปลา
- **ภาคกลาง** มักสานภาชนะจากใบจากและหวาย
- **ภาคใต้** นิยมสานกระจูดและเตยปาหนันเป็นของใช้และของที่ระลึก

ในปัจจุบัน การจักสานไม้ไผ่ไม่เพียงเป็นงานหัตถกรรมเพื่อใช้สอยเท่านั้น แต่ยังได้รับการพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์ เช่น ของตกแต่งบ้าน ของฟาก ของที่ระลึก และผลิตภัณฑ์แฟชั่นต่าง ๆ ช่วยสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น สะท้อนความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย

หลักการของหลักสูตร

๑. เป็นหลักสูตรที่เน้นการจัดการศึกษาอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพของชุมชนและความต้องการ ของชุมชน
๒. เป็นหลักสูตรที่เน้นการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า การทำช่องทางการเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนให้เป็นระบบครบวงจร
๓. สามารถนำความรู้จากการอบรมไปสร้างอาชีพเสริม เพิ่มรายได้ ให้กับตนเองและครอบครัว

จุดหมาย

๑. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจักสานไม้ไผ่
๒. มีทักษะในการคำนวณต้นทุนกำไรในการประกอบอาชีพ
๓. มีความตระหนักเห็นคุณค่าความสำคัญของการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์
๔. สามารถนำสินค้าไปจำหน่ายผ่านสื่อออนไลน์ได้
๕. สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อลดรายจ่าย/เพิ่มรายได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
๖. มีความพึงพอใจในการฝึกอาชีพระยะสั้น วิชา การจักสานไม้ไผ่

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายคือ ประชาชน

๑. ผู้ที่ไม่มีอาชีพ

๒. ผู้ที่มีอาชีพและต้องการพัฒนาอาชีพ

ระยะเวลา

จำนวน ๖ ชั่วโมง

ภาคทฤษฎี ๑ ชั่วโมง

ภาคปฏิบัติ ๕ ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร
วิชา การจักสาน จำนวน ๖ ชั่วโมง

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑	ช่องทางการประกอบอาชีพ	๑.ช่องทางการประกอบอาชีพการขาย วิชา การจักสานไม้ไผ่	๑.๑ บอก ความสำคัญใน การ ประกอบ อาชีพการจักสาน ไม้ไผ่ ๑.๒ บอกความ เป็นไปได้ในการ ประกอบ อาชีพขายการจัก สานไม้ไผ่ได้ ๑.๓ บอกทิศทางการ พัฒนาการประกอบ อาชีพ การจักสานไม้ ไผ่	๑.๑ ศึกษาข้อมูลจาก เอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สถานประกอบการสื่อของ จริงเพื่อนำข้อมูลมา วิเคราะห์และใช้ในการ ประกอบอาชีพที่มีความ เป็นไปได้ในชุมชน ๑.๒ วิเคราะห์อาชีพที่จะ สามารถเลือกประกอบ อาชีพได้ในชุมชนจากข้อมูล ต่าง ๆ ๑.๓ กำหนดทิศทางการ พัฒนาการประกอบอาชีพ โดยใช้กระบวนการคิดเป็น และมีความเป็นไปได้ตาม บริบทชุมชน	๓๐ นาที	
๒	ทักษะการประกอบอาชีพการจักสานไม้ไผ่	๒.๑ บอกความเป็นมาของ การจักสานไม้ไผ่ ๒.๒ มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ การเลือกซื้อเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ ๒.๓ บอกขั้นตอน การจักสานไม้ไผ่ ๒.๔ บอกขั้นตอนการทำบรรจุภัณฑ์ การจักสานไม้ไผ่ได้	๒.๑ ความเป็นมา ของการการจักสาน ไม้ไผ่๒.๒ ความรู้ ทั่วไปเกี่ยวกับการ เลือกซื้อเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ ๒.๓ ขั้นตอนการจัก สานไม้ไผ่ ๒.๔ ขั้นตอนการ การจักสานไม้ไผ่	๒.๑ จัดให้ผู้เรียนศึกษา เอกสารเกี่ยวกับความ เป็นมาของการทำ ๒.๒ จัดให้ผู้เรียนศึกษา เอกสารเกี่ยวกับการเลือก ซื้อเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์	๓๐ นาที	๓๐ นาที

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
				<p>๒.๓ จัดให้ผู้เรียนรู้จักวัสดุ อุปกรณ์พร้อม ขั้นตอนวิธีการขั้นตอนการ จักสานไม้ไผ่ และฝึกปฏิบัติ</p> <p>๒.๔ จัดให้ผู้เรียนรู้จักวัสดุ อุปกรณ์พร้อมขั้นตอน วิธีการทำบรรจุภัณฑ์ การจักสานไม้ไผ่</p>		๔ ชั่วโมง
๓	การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพ	<p>๓.๑ สามารถคำนวณ ต้นทุนกำไร ในการ ประกอบอาชีพได้</p> <p>๓.๒ เข้าใจเทคนิค การขายสินค้า ออนไลน์</p> <p>๓.๓ สามารถการ ถ่ายภาพเพื่อ ประชาสัมพันธ์ สินค้าออนไลน์ได้</p> <p>๓.๔ สามารถสร้างมูลค่า สินค้า บนอินเทอร์เน็ต ได้</p> <p>๓.๕ สามารถ นำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน เพื่อลด รายจ่าย/เพิ่ม รายได้ตาม หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจ พอเพียง</p>	<p>๓.๑ การคำนวณ ต้นทุนกำไร ในการประกอบอาชีพ</p> <p>๓.๒ เทคนิคการขาย สินค้า ออนไลน์</p> <p>๓.๓ การถ่ายภาพ เพื่อ ประชาสัมพันธ์ สินค้าออนไลน์</p> <p>๓.๔ การสร้างมูลค่า สินค้าบนอินเทอร์เน็ต</p> <p>๓.๕ การนำความรู้ไป ใช้ใน ชีวิตประจำวัน เพื่อลดรายจ่าย/ เพิ่ม รายได้ตามหลัก ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง</p>	<p>๓.๑ จัดให้ผู้เรียน ดำเนินการ คิดต้นทุน การผลิต การกำหนดราคา ขาย การส่งเสริมการขาย การกระจายสินค้า</p> <p>๓.๒ จัดให้ผู้เรียนศึกษา เทคนิคการขายสินค้า ออนไลน์และฝึกปฏิบัติ</p> <p>๓.๓ จัดให้ผู้เรียนศึกษาการ ถ่ายภาพเพื่อ ประชาสัมพันธ์ สินค้า ออนไลน์และฝึกปฏิบัติ</p> <p>๓.๔ จัดให้ผู้เรียนศึกษาการ สร้างมูลค่าสินค้าบน อินเทอร์เน็ต และฝึกปฏิบัติ</p> <p>๓.๕ จัดให้ผู้เรียนศึกษาการ นำความรู้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันเพื่อลด รายจ่าย/เพิ่มรายได้ตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง</p>	๓๐ นาที	

สื่อการเรียนรู้

๑. สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ , เอกสาร , ใบความรู้
๒. สื่อบุคคล/ภูมิปัญญา
๓. สื่อแหล่งเรียนรู้ / สถานประกอบการ
๔. สื่ออินเทอร์เน็ต

การวัดและประเมินผล

- แบบประเมินความพึงพอใจ
- สรุปรายงานและผลดำเนินโครงการ
- การติดตามนำความรู้ไปใช้

เกณฑ์การจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีชิ้นงานจากการฝึกปฏิบัติ

หมายเหตุ: สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

๑. ชื่อโครงการพัฒนาอาชีพชุมชน วิชาการจักสาน

๒. ความสอดคล้องกับนโยบาย

จุดเน้นการดำเนินงาน กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

๒. ขับเคลื่อนการเรียนรู้สู่อาชีพที่มั่นคง สร้างรายได้จริง และการพึ่งพาตนเองที่ยั่งยืน

๒.๑ ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรอาชีพให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์พื้นที่ และความต้องการจ้างงานของตลาดแรงงานในปัจจุบันและอนาคต

๒.๒ ส่งเสริมแนวทาง “Learn to Earn” ควบคู่กับการ Upskill / Reskill / Newskill เพื่อให้ ผู้เรียนสร้างรายได้ทั้งในระหว่างเรียนและหลังจบการศึกษา

๒.๓ ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อสร้างผู้ประกอบการใหม่ สร้างโอกาสทางธุรกิจชุมชน และการต่อยอดผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้มีมูลค่าเพิ่ม

๒.๔ พัฒนาทักษะและอาชีพใหม่ให้กลุ่มวัยเกษียณ เตรียมความพร้อมรองรับสังคมสูงวัย สามารถสร้างรายได้ พึ่งพาตนเองได้ และลดภาระพึ่งพิงทางสังคม

๓. หลักการและเหตุผล

ตามที่กรมส่งเสริมการเรียนรู้ ได้ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาอาชีพชุมชน (หลักสูตรฝึกอาชีพ ๓-๙ ชั่วโมง) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนในชุมชนต้องเผชิญกับปัญหาด้านรายได้และความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ปัจจุบันชุมชนส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านรายได้ไม่เพียงพอและขาดโอกาสในการประกอบอาชีพเสริม โดยเฉพาะในกลุ่มประชาชนวัยแรงงาน ผู้สูงอายุ และกลุ่มสตรีในชุมชน ขณะเดียวกันภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานจักสานซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่สืบทอดกันมาเป็นเวลานาน กำลังเผชิญกับความเสี่ยงในการสูญหาย เนื่องจากขาดการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่คนรุ่นใหม่และขาดการพัฒนาต่อยอดให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในปัจจุบันงานจักสานถือเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้วัสดุจากธรรมชาติในชุมชน สามารถนำมาพัฒนาเป็นอาชีพเสริมและอาชีพหลัก สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และเพิ่มมูลค่าให้กับทรัพยากรในท้องถิ่นได้ หากได้รับการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความทันสมัย มีคุณภาพ และตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้แก่ประชาชนในชุมชน พร้อมทั้งเป็นการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานจักสานให้คงอยู่และเกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอบางมูลนาก จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาอาชีพชุมชน วิชาการจักสานขึ้น เพื่อถ่ายทอดความรู้ พัฒนาทักษะ และสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืนต่อไป

๔. วัตถุประสงค์

๔.๑ เพื่อส่งเสริมการมีอาชีพ ให้กับผู้สนใจที่ต้องการเข้าสู่อาชีพใหม่เพิ่มโอกาสหรือพัฒนาต่อยอดอาชีพเดิม

๔.๒ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะด้านงานจักสานให้แก่ประชาชนในชุมชน สามารถนำไปประกอบอาชีพได้

๔.๓ เพื่อสืบสานและถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานจักสานให้คงอยู่ในชุมชนอย่างยั่งยืน

๕. กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนทั่วไป จำนวน ๖ คน

๖. วิธีดำเนินการ

กิจกรรมหลัก	วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมาย	พื้นที่ดำเนินการ	ระยะเวลา	ระยะเวลางบประมาณ
หลักสูตรการจักสาน	๑. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และเข้าใจขั้นตอนอย่างถูกวิธี ๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถลงมือปฏิบัติได้จริง ๓. เพื่อพัฒนาทักษะให้ได้มาตรฐาน ๔. เพื่อส่งเสริมการต่อยอด เป็นอาชีพหรือสร้างรายได้ เสริม	ประชาชนทั่วไป	๖	วิทยาลัยผู้สูงอายุตำบลลำประดา อ.บางมูลนาก	๒๔-๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘	๒,๒๐๐.-

๗. วงเงินงบประมาณทั้งโครงการ

ใช้เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๘ จาก แผนงาน : ยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพการศึกษา และการเรียนรู้ ผลผลิตผู้รับบริการการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง งบรายจ่ายอื่น โครงการพัฒนาอาชีพชุมชน (หลักสูตรฝึกอาชีพ ๓-๙ ชม.) รหัสงบประมาณ ๒๐๓๓๔๓๓๐๐๐๕๐๐๕๐๐๐๐๐๑ แหล่งของเงิน ๖๙๑๑๕๐๐ ได้รับจัดสรรงบประมาณ ๒,๒๐๐.- บาท (สองพันสองร้อยบาทถ้วน) รายละเอียดดังนี้

๗.๑ ค่าตอบแทนวิทยากร จำนวน ๑ คน x ๖ ชั่วโมง x ๒๐๐ บาท = ๑,๒๐๐ บาท

๗.๒ ค่าวัสดุฝึกอบรม = ๑,๐๐๐ บาท

รวมทั้งสิ้น๒,๒๐๐.....บาท (สองพันสองร้อยบาทถ้วน)

๘. แผนการใช้จ่ายงบประมาณ

กิจกรรมหลัก	ไตรมาสที่ ๑ (ต.ค.-ธ.ค. พ.ศ. ๖๘)	ไตรมาสที่ ๒ (ม.ค.-มี.ค. พ.ศ. ๖๘)	ไตรมาสที่ ๓ (เม.ย.-มิ.ย. พ.ศ. ๖๘)	ไตรมาสที่ ๔ (ก.ค.-ก.ย. พ.ศ. ๖๘)
หลักสูตรการจักสาน	-	๒,๒๐๐.-	--	-

๙. ผู้รับผิดชอบโครงการ

ว่าที่ ร.ต.หญิงสาวตรี โพธิ์เย็น ครูศูนย์การเรียนรู้

๑๐. เครือข่าย

๑. ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒. ผู้นำชุมชน

๑๑. โครงการที่เกี่ยวข้อง

๑. การศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๒. งานการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับ

๑๒. ผลลัพธ์ (Out come)

ผู้เข้าอบรมมีความรู้และทักษะในการจักสาน การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ได้อย่าง ถูกต้อง

๑๓. ดัชนีตัวชี้วัดผลสำเร็จของโครงการ

๑๓.๑ ตัวชี้วัดผลผลิต (Output)

- มีผู้เข้าอบรมเข้าร่วมไม่น้อยกว่า ๖ คน

๑๓.๒ ตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Outcome)

- ผู้ผ่านการอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ สามารถทำการจักสานโดยไม่ต้องมีผู้สอนกำกับได้

๑๔. การติดตามและประเมินผลโครงการ

๑. แบบประเมินความพึงพอใจ

๒. สรุปผลการวิเคราะห์ผลการดำเนินกิจกรรม

ตารางกำหนดการ

โครงการพัฒนาอาชีพชุมชน (หลักสูตรฝึกอาชีพ ๓-๙ ชม.) วิชา การจักสาน จำนวน ๖ ชั่วโมง

วันที่ ๒๔-๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๙

ณ วิทยาลัยผู้สูงอายุ ตำบลลำประดา อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร

๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

๐๙.๐๐ น - ๐๙.๓๐ น. - ลงทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรม

๐๙.๓๐ น - ๑๐.๐๐ น. - ให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจักสาน ความเป็นมา คุณค่า และ
การเลือกวัสดุในการการจักสาน (วิทยากร นางสาวมนัสกาน ศิริพันธ์)

๑๐.๐๐ น - ๑๐.๓๐ น. - ให้ความรู้ทักษะการประกอบอาชีพการจักสาน โดยอธิบายอุปกรณ์
ขั้นตอนการจักสาน วิธีการเก็บรักษา (วิทยากร นางสาวมนัสกาน ศิริพันธ์)

๑๐.๓๐ น - ๑๒.๐๐ น. - สาธิตวิธีการจักสาน (วิทยากร นางสาวมนัสกาน ศิริพันธ์)และ
ผู้เข้ารับการอบรมลงมือฝึกปฏิบัติการจักสาน

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

๐๙.๐๐ น - ๑๑.๐๐ น. - ผู้เข้ารับการอบรมลงมือฝึกปฏิบัติการจักสาน

๑๑.๐๐ น - ๑๑.๓๐ น. - วิทยากรให้ความรู้การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพการจักสาน
และโครงการประกอบอาชีพการจักสาน เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูล
วิเคราะห์การตลาด และสามารถถอดบทเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง ๒ ๓ ๔ (วิทยากร นางสาวมนัสกาน ศิริพันธ์)

๑๑.๓๐ น - ๑๒.๐๐ น. - สรุปผลการฝึกอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้

หมายเหตุ : กำหนดการนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม